

Державний вищий навчальний заклад  
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»  
Педагогічний факультет

**Програмові вимоги**  
**до вступного іспиту для зарахування на навчання**  
**за ступенем доктора філософії (PhD)**  
**за спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки**

Затверджено  
на засіданні кафедри педагогіки та  
освітнього менеджменту імені Б.Ступарика  
(протокол № 8 від 21 грудня 2019 року)

## **Нормативні документи про освіту**

1. Концепція національного виховання та її значення для організації та проведення виховної роботи з учнівською молоддю.
2. Закон України «Про освіту», його значення для школи і педагогічних працівників.
3. Державна національна програма «Освіта (Україна XXI ст.)», її головні ідеї та роль в освітній політиці української держави.
4. Основні принципи побудови освіти в Україні.
5. Структура системи освіти в Україні.
6. Гуманітаризація і гуманізація педагогічного процесу в школі.
7. Закон України «Про вищу освіту», «Про загальну середню освіту», їх значення.

## **Загальні основи педагогіки**

1. Предмет і завдання педагогіки. Її взаємозв'язок з іншими науками.
2. Основні категорії педагогіки, їх коротка характеристика.
3. Характеристика структури і галузей педагогічної науки.
4. Характеристика методів науково-педагогічного дослідження
5. Характеристика основних понять теми «Розвиток, виховання і формування особистості».
6. Основні закономірності розвитку дитини.
7. Соціальна суть особистості. Основні чинники її формування.
8. Роль спадковості і середовища в формуванні особистості.
9. Поняття про формування особистості. Роль виховання в цьому процесі.
10. Фактори, які впливають на формування особистості.
11. Вікова періодизація дітей та юнацтва в педагогіці.

## **Теорія виховання**

1. Виховання як процес цілеспрямованого формування особистості. Мета виховання.
2. Система виховної роботи в школі, її орієнтовний зміст.
3. Закономірності виховання, їх коротка характеристика.
4. Принципи виховання, їх коротка характеристика.
5. Характеристика принципів виховання учнівської молоді.
6. Поняття про методи виховання, різноманітні підходи до їх класифікації.
7. Методи формування свідомості особистості, їх характеристика.
8. Методи організації діяльності і формування досвіду громадської поведінки, їх характеристика.
9. Методи стимулювання діяльності і поведінки, їх характеристика.
10. Проблема колективу в працях А.Макаренка та В.Сухомлинського. Ознаки колективу, його структура, стадії розвитку.

11. Динаміка і стадії розвитку колективу. Система перспективних ліній. Традиції колективу.
12. Поняття про науковий світогляд, його основні риси, шляхи формування.
13. Розумове виховання. Його завдання і зміст. Знання, уміння та навички основа розумового виховання.
14. Етика як основа морального виховання. Завдання, зміст і форми морального виховання в школі.
15. Роль статевого виховання в моральному вихованні особистості.
16. Система трудового виховання в школі. Основні види трудової діяльності учнів. Профорієнтація в школі, її характеристика.
17. Економічне виховання учнів, його роль у підготовці школярів до трудової діяльності. Форми економічного виховання в школі.
18. Естетика як основа естетичного виховання в школі. Його джерела і завдання. Позакласна робота з естетичного виховання.
19. Зміст і форми фізичного виховання учнів у школі.
20. Завдання, зміст і форми правового виховання в школі.
21. Завдання, зміст і форми екологічного виховання учнівської молоді.
22. Класний керівник, його функції та форми виховної роботи. Планування й облік виховної діяльності класного керівника.
23. Зміст і форми позакласної виховної роботи з учнями.
24. Зміст і форми позашкільної виховної роботи з учнями.
25. Спільна виховна робота школи, сім'ї та громадськості у світлі Концепції національного виховання.

### **Проблеми виховання в історії педагогіки**

1. Предмет, завдання, зміст курсу “Історія педагогіки” як науки і навчальної дисципліни.
2. Афінівська система виховання.
3. Спартанська система виховання.
4. Я.А Коменський – основоположник педагогіки нового часу.
5. Розвиток виховання школи в країнах Західної Європи в другій половині ХХ ст.
6. Зміст, методика виховного процесу в школах Київської Русі.
7. Виховання і школа на українських землях у другій половині ХІІІ – ХVІ ст.
8. Школи в Запорізькій Січі: Особливості функціонування, мета, завдання, зміст навчання й виховання.
9. Ідея природовідповідності та народності виховання в педагогічній спадщині Г.Сковороди.
10. Ідея народності виховання як основа педагогічної концепції К.Д.Ушинського /“Про народність у громадському вихованні”/.

11. Виховна діяльність українських молодіжних товариств у Галичині наприкінці XIX – поч. XX ст.
12. Роль професійних учительських товариств у розвитку національного виховання в краї на початку XX ст.
13. Внесок духовенства у розвиток національного виховання в Галичині.
14. Сутність концепції національного виховання С.Ф.Русової.
15. Виховний ідеал Г.Ващенка та його принципи /“Виховний ідеал”/.
16. Сутність і основні положення національної освітньо-виховної системи Г.Ващенка.
17. Ідея національного виховання в українській думці міжвоєнної доби.
18. Значення Першого українського педагогічного конгресу для розвитку теорії національного виховання.
19. Народна педагогіка про трудове виховання.
20. Народна педагогіка про моральне виховання.
21. Народна педагогіка про сімейне виховання.
22. Особливості та проблеми становлення і розвитку національної системи виховання в незалежній Україні.

### **Дидактика**

1. Цілісний педагогічний процес, його основні компоненти.
2. Поняття про дидактику та її основні категорії.
3. Поняття про процес навчання, його двобічний характер.
4. Характеристика структури процесу засвоєння знань.
5. Види навчання, їх характеристика.
6. Закономірності навчання, та їх характеристика.
7. Зміст освіти в українській національній школі.
8. Характеристика навчальних планів, програм, підручників (з фаху).
9. Загальна, професійна та фахова освіта.
10. Поняття про принципи навчання. Характеристика трьох з них (за вибором студента).
11. Науковість, свідомість й активність учнів у навчанні, наочність як важливі принципи навчання.
12. Поняття про методи навчання та їх класифікації.
13. Методи організації та проведення навчально-пізнавальної діяльності.
14. Методи стимулювання навчально-пізнавальної діяльності.
15. Методи контролю і самоконтролю в навчанні, їх характеристика.
16. Поняття про форми організації навчання, їх класифікації.
17. Класно-урочна система Я. А. Коменського.
18. Типологія і структура уроків. Характеристика типів уроків (комплексний, контрольний, проблемний, подача нового матеріалу тощо).
19. Урок як основна форма організації навчального процесу. Тематичне і поурочне планування уроків.

20. Аналіз уроків.
21. Лекції, семінари і практикуми як організаційні форми навчання.
22. Гуртки, факультативи й екскурсії як організаційні форми навчання.
23. Індивідуальні і групові консультації як форми розвитку учнівських навчальних можливостей, попередження неуспішності.
24. Оцінка й облік результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів.
25. Домашня робота учнів, її норми. Подолання неуспішності в школі.

### **Методика виховної роботи**

1. Мета процесу виховання.
2. Основні напрями діяльності класного керівника.
3. Основні складові роботи класного керівника щодо реалізації мети виховного процесу.
4. Методи виховання у роботі класного керівника.
5. Вимоги до класного керівника.
6. Права та обов'язки класного керівника.
7. Проектування виховного процесу.
8. Планування роботи класного керівника. Орієнтовні вимоги до плану виховної роботи.
9. Вивчення класним керівником особливості учня та учнівського колективу.
10. Методи діагностики вихованості учня.
11. Методика реалізації індивідуального підходу у виховному процесі.
12. Виховне середовище та його види.
13. Поняття про обдарованість дітей, види обдарованості.
14. Проблеми роботи з обдарованими дітьми на сучасному етапі.
15. Поняття про важковиховуваність дітей та підлітків, типи важковиховуваних дітей та основні причини девіантної поведінки неповнолітніх.
16. Профілактика та корекція важковиховуваності.
17. Методика підготовки та проведення виховних заходів (година класного керівника, бесіда, диспут).
18. Значення КТС у формуванні особистості учня.
19. Технологія підготовки КТС.
20. Методи, етапи організації учнівського самоврядування та його взаємодія з педагогічним колективом.
21. Особливості роботи з дітьми в літніх оздоровчих закладах.

## Рекомендована література

1. Антологія педагогічної думки Східної Галичини та українського зарубіжжя ХХ століття: навч. посіб. / [Т.К.Завгородня, З.І.Нагачевська, Н.М.Салига та ін.]. – Івано-Франківськ: Видавництво “Плай”, 2008. – 480 с.
2. Артемова Л.В. Історія педагогіки України / Л.В.Артемова. - К., 2006.
3. Бех І.Д. Виховання особистості (в 2 т.). - К., 2003. – Т.3. – К., 2007.
4. Веретенко Г.Г. Загальна педагогіка. Навч. посіб. / Г.Г.Веретенко. - К.: «Професіонал», 2004. - 128с.
5. Вишневецький О. Теоретичні основи національного виховання (В 2 т.) / О.Вишневецький. - Дрогобич: «Коло», 2005.
6. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів / Н.П.Волкова. - К., Видавничий центр «Академія», 2001.
7. Державні стандарти базової і повної середньої освіти Освіта України, 2004. - №1-2.
8. Джус О.В. Творча спадщина Софії Русової періоду еміграції / О.В.Джус. - Івано-Франківськ, 2002.
9. Дроб’язко П. Українська національна школа: витоки і сучасність / П.Дроб’язко. - К., 1997.
10. Жерносек І.П. Науково-методична робота в навчальних закладах системи загальної середньої освіти: Монографія / І.П.Жерносек. - К.: 2000.
11. Завгородня Т.К. Науковий доробок українських галицьких педагогів у галузі дидактики. Хрестоматія / Т.К.Завгородня. - Івано-Франківськ, 2002.
12. Завгородня Т.К. Науковий доробок українських галицьких педагогів у галузі дидактики. Хрестоматія / Т.К.Завгородня. - Івано-Франківськ, 2002.
13. Завгородня Т.К. Теорія і практика навчання в Галичині (1919-1939 рр.) / Т.К.Завгородня. - Івано-Франківськ, 2007.
14. Закон України «Про загальну середню освіту / Державне управління освітою в Україні: тенденції і законодавство. - К., 2005.
15. Закон України «Про освіту» / Державне управління освітою в Україні: тенденції і законодавство. - К., 2005.
16. Закон України «Про позашкільну освіту» / Державне управління освітою в Україні: тенденції і законодавство. - К., 2005.
17. Закон України про освіту// Голос України. - 1996. - 25 квітня.
18. Зверєва І. Д., Коваль Л. Г., Фролов П. Д. Діагностика моральної вихованості школярів / І.Д.Зверєва, Л.Г.Коваль, П.Д.Фролов. - К., 1995.
19. Іваничук Р. та ін. Нарис історії “Просвіти” / Р.Іваничук та ін. - Львів, 1993.
20. Історія педагогіки / За ред.М.Гриценка. – К., 1974.
21. Історія української педагогіки/ за ред.М.Г.Стельмаховича. - Київ, 1999.
22. Калініченко Н.А. Трудова підготовка учнів сільської школи в Україні (друга пол. ХІХ - ХХ ст.): Монографія / Н.А.Калініченко. - Кіровоград, 2007.
23. Карпенчук С. Г. Теорія і методика виховання: Навч. посіб. / С.Г.Карпенчук. - К.: Вища шк., 1997.
24. Касьяненко М.Д. Педагогіка співробітництва / М.Д.Касьяненко. - К., 1993.
25. Класний керівник у сучасній школі. - К., 1996.
26. Кондрашова Л.В., Пермяков О.А., Зеленкова Н.І., Лавретина Г.Ю. Педагогіка в запитаннях і відповідях: Навч. посіб. / Л.В.Кондрашова, О.А.Пермякова, Н.І.Зеленкова, Г.Ю.Лавретина. - К.: Знання, 2006. - 252с.

27. Конституція України / Державне управління освітою в Україні: тенденції і законодавство. - К., 2005.
28. Концепція виховання дітей та молоді у національній системі освіти // Інформаційний збірник наказів МО України. - 1996. - №13.
29. Концепція загальної середньої освіти (12-школа) // Педагогічна газета. – 2002. - №1.
30. Концепція національного виховання // Рідна школа. – 1995. - №6.
31. Кравець В. Зарубіжної школа і педагогіка ХХ століття / В.Кравець. - Тернопіль,1998.
32. Кравець В. Історія класичної зарубіжної педагогіки та шкільництва / В.Кравець. - Тернопіль,1996.
33. Кравець В.Історія української школи і педагогіки / В.Кравець. - Тернопіль,1994.
34. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти // Освіта України. - 2001. - № 6. - 7 лютого.
35. Кузь В.Г., Руденко Ю.Д. Основи національного виховання. -Умань, 1993.
36. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка: Підручник / А.І.Кузьмінський, В.Л.Омеляненко. - К.:Знання-Прес, 2003.
37. Левківський М.В. Історія педагогіки / М.Левківський. - К., 2003.
38. Левківський М.В. Історія педагогіки. Навчальний посібник / М.В.Левківський. - Харків: ОВС, 2002.
39. Любар О. О., Стельмахович М. Г., Федоренко Д. Історія української педагогіки /О.О.Любар, М.Г.Стельмахович, Д.Федоренко. - К., 1999. — 355 с.
40. Любар О., Стельмахович М., Федоренко Д. Історія української школи і педагогіки / О.Любар, М.Стельмахович, Д.Федоренко. - К., 2003.
41. Мазоха С., Опанасенко Н.І. Педагогіка: Навч.посіб. / С.Мазоха, Н.І.Опанасенко. - К, 2005. - 232с.
42. Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина ХІХ-ХХ ст.)/ Упоряд.: Березовська Л. - К., 2003.
43. Марушкевич А.А., Постовий В.Г., Алексеєнко Т.Ф. Родинна педагогіка: Навч.-метод. посіб. / А.А.Марушкевич, В.Г.Постовий, Т.Ф.Алексеєнко. - К.: 2002.
44. Медвідь Л. Історія національної освіти і педагогічної думки в Україні / Л.Медвідь. - К., 2003.
45. Мірочник М.І. Класний керівник: пріоритетні напрями роботи / М.І.Мірочник // Рідна школа. – 1991. - №8.
46. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. Навч.посіб. / Н.Є.Мойсеюк. - 3-є видання, доповнене. – К.,2001.
47. Нариси історії українського шкільництва /За ред.О.Сухомлинської. – К., 1996.
48. Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ столітті / Державне управління освітою в Україні: тенденції і законодавство. - К., 2005.
49. Нісімчук А.С. Педагогіка: Підручник / А.С.Нісімчук. - К.: Атіка, 2007. - 344с.
50. Оверкова І. Рольові ігри як технологія самовиховання /І.Оверкова // Завуч. – 2001. -№23-24.
51. Падалка О.С., Нісімчук А.М. та ін. Педагогічні технології: Навчальний посібник для вузів / О.С.Падалка, А.М.Нісімчук. - К.,1995.
52. Педагогіка: Хрестоматія / Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. (уклад.) - К: Знання-Прес, 2003. – 700с.
53. Педагогіка / За ред. М.Д.Ярмаченко. - К., 1986.
54. Пенішкевич О Розвиток українського шкільництва на Буковині ( ХVІІІ – початок ХХ ст.) / О.Пенішкевич. - Чернівці, 2002.
55. Пискунов А.И. Хрестоматія по истории зарубежной педагогике / А.И.Пискунов. - М., 1981.

56. Практична педагогіка виховання: Посібник з теорії та методики виховання / За ред. Красовицького М.Ю. - Івано-Франківськ, 2000.
57. Проців Л.З. Творча спадщина українських письменників 20-30-х років ХХ століття/ ЛЛ.З.Проців. - Івано-Франківськ, 2005.
58. Розвиток народної освіти і педагогічної думки на Україні / За ред.М.Ярмаченка. – К., 1991.
59. Сбруєва А.,Рисіна М. Історія педагогіки у схемах, картах, діаграмах. Навч. Посібник / А.Сбруєва, М.Рисіна. - Суми, 2000.
60. Світ педагогіки Східної Галичини й українського зарубіжжя ХХ століття: ідеї, афоризми, висловлювання : Навч.посіб. / Укладачі Завгородня Т.К., професор; Прокопів Л.М., к.п.н, доцент; Стражнікова І.В., к.п.н., доцент. – Івано-Франківськ: видавець Третяк І.Я., 2010. – 212 с.
61. Сележан Й.Ю. Основи національного виховання (Українознавство): хрестоматія. У 2 т. / Й.Ю.Сележан. - Чернівці: «Книги-XXI», 2005.
62. Семчишин М. Тисяча років української культури / М.Семчишин. – К., 1993.
63. Стельмахович М. Українська родинна педагогіка / М.Стемхович. – К., 1996.
64. Стельмахович М.Г. Теорія і практика українського національного виховання тельмахович. - Івано-Франківськ, 1996.
65. Стинська В.В. Система шкільництва в Галичині (кінець ХІХ - початок ХХ ст.) / В.В.Стинська. - Івано-Франківськ, 2007.
66. Стражнікова І.В. Педагогічні погляди та освітня діяльність Іванни Петрів / І.В.Стражнікова. - Івано-Франківськ, 2007.
67. Струманський О.В. Народно-побутові уявлення українців про становлення і розвиток особистості / О.В.Струманський //Рідна школа. – 1994. - №9.
68. Ступарик Б.М. Національна школа: витоки, становлення / Б.М.Ступарик. – К., 1998.
69. Субтельний О. Україна: історія/ Пер. з англ. Ю.Шевчука / О.Субтельний. - К., 1992.
70. Сусак П.Д. Філософсько-педагогічний аналіз моральності шкільного колективу: теорія і сучасність / П.Д.Сусак. - Івано-Франківськ, 2003 – 160с.
71. Сухомлинський В.О. Повне зібрання творів: У 5-ти т.
72. Теоретичні основи педагогіки / За ред. Вишневський О. - Дрогобич: «Коло», 2001. - 265с.
73. Фіцула М.М. Педагогіка. Навч.посіб. для студентів вищих педагогічних закладів освіти / М.М.Фіцула. - К., Видавничий центр «Академія», 2001.
74. Щербань П. М. Навчально-педагогічні ігри. -К., 2005.
75. Ягупов В.В. Педагогіка: Навч.посіб. /В.В.Ягупов. - К.:Либідь, 2002.
76. Якса Н.В. Основи педагогічних знань: Навч.посіб. / Н.В.Якса. - К.: Знання, 2006 - 358с.
77. Янцур Г. З історії виникнення та розвитку народної освіти / Г.Янцур. – К., 1998.

### **Інформаційні ресурси**

1. [pidruchniki.ws/pedagogika](http://pidruchniki.ws/pedagogika)
2. [readbookz.com/books](http://readbookz.com/books)
3. [pedagogika.ucoz.ua](http://pedagogika.ucoz.ua)
4. [ukrkniga.org.ua](http://ukrkniga.org.ua)
5. [www.refine.org.ua](http://www.refine.org.ua)
6. [Studentam.net.ua](http://Studentam.net.ua)
7. [www.info-library.com.ua](http://www.info-library.com.ua)
8. [pidruchniki.ws](http://pidruchniki.ws)
9. [pulib.if.ua](http://pulib.if.ua)
10. [psi-help.com](http://psi-help.com)